

KÉRDEZZ—FELELEK

B. GY. VÁROSI KÖNYVTÁRVEZETŐ KÉRDEZI:

A városi tanács kezelésében levő fiókkönyvtárakban most folynak a szokásos állományellenőrzések, amelyek több szabadpolcos könyvtárban hiányokat tártak fel. Minden szabadpolcos könyvtárban mellékállású (4 órás) könyvtáros dolgozik. A látogatók nagy száma miatt ez az egyetlen könyvtáros a legjobb akaratral sem tudja az olvasókat szemmel tartani, ugyanakkor az adminisztrációs munkát elvégezni és az olvasókkal is foglalkozni. A gondos munka ellenére a városi tanács kötelezni akarja a könyvtárosokat a teljes hiány megterítésére. Kérem válaszukat hogy felelőségüket, illetve annak mértékét milyen jogszabály alapján lehet elbírálni?

JOGI SZAKÉRTŐNK, DR. TAKÁCS JÓZSEF VÁLASZOLJA:

Ez a probléma nagyon sok helyen felmerült, különösen az utóbbi időben. Számos ilyen tárgyú kérdést kaptunk könyvtárosoktól, revizoroktól, sőt a fenntartó szervektől is. A könyvtáros 1962. évi februári, illetőleg júliusi számában (85., illetve 409. old.) lényegében mindent elmondottunk, ami jogi szempontból figyelembe jöhet. Röviden: a könyvtárosoknak a kezelésük alatt levő állománnyal kapcsolatos sajátos felelőségére vonatkozó jogszabály nincsen, s ezért a kérdést a Munka Törvénykönyvének általános rendelkezései szerint kell elbírálni. Eszerint a felelőség csak a vétkesen okozott kárért áll fenn. Ilyennek tekinthető a gondatlanság, hanyagság bizonyos foka is. A könyvtárak könyvvállományának védelméről 1953-ban megjelent miniszteri utasítás [11—2—49/1953. (X. 17.) Np. M. sz.] a városi könyvtárak dolgozóira nézve is kimondotta, hogy a hibájukból eredő leltári hiányért anyagilag is felelőségre vonhatók. Ezt követően a könyvvállomány védelméről számos szakminiszteri utasítás jelent meg (ezek nem vonatkoznak a városi könyvtárakra, csak analógia útján alkalmazhatók). Valamennyinek közös jellemzője a hibás magatartás esetén fennálló anyagi felelőségre utalás. Van olyan is [53/1955. (Élíp. É. 24.) Élíp. M. sz. együttes utasítás], amely kifejezetten hangsúlyozza, hogy a dolgozó csak a „vétkesen előidézett leltári hiányért” felelős.

Mind a jogszabályok, mind az ilyen esetben keletkezett perekben kialakult bírói gyakorlat csak elkövetett hiba (vétkes magatartás) esetén ismeri el az elmarasztalás lehetőségét. Véleményünk szerint tehát abban az esetben, amikor az ellenőrzés teljességéről a könyvtáros nem gondoskodhatott (szabadpolcos rendszer, a raktárakhoz mások is hozzáfértek stb.) felelőségrevonásról nem lehet szó, különösen nem, ha a hiány nem jelentős. Ennek szálalékát azonban nem lehet és nem is lenne helyes meghatározni és ezzel valamiféle „beszáradási százalékot” írni elő. Ez a felelőség lazulásához vezetne.

Mindig az adott körülményeknek megfelelően kell tehát elbírálni, hogy a leltári hiány keletkezéséért a könyvtáros hibás magatartása (vétkes gondatlansága) miatt felelőségre vonható-e. Viszonylag csekély hiány esetén az anyagi felelőségrevonás nem lenne méltányos.

Falusi és városi gyermekolvasók találkozója

A győri gyermekkönyvtár vezetője, Kajos Lászlóné a könyvtár 20 leghűségesebb olvasóját könyvtárlátogatásra vitte Gyirmót községbe. A vendégeknek Vas Lajos, a községi könyvtár vezetője bemutatta könyvtárát, majd szellemi vetélkedőre került sor 10 falusi és 10 városi pajtás részvételével. A feltett 30 kérdés túlnyomórészt irodalmi jellegű volt. A hasznos és kellemes találkozó tréfás játékokkal végződött.

A szellemi vetélkedőből és a beszélgetésekből kiderült, hogy a falusi úttörők éppoly olvasottak, mint a városiak. A kérdésekre kerek, tömör, talpraesett válaszokat adtak. Bebizonyosodott, hogy a falusi és városi gyerekek olvasottsága, általános műveltsége között nincs színvonalkülönbség. A találkozó a könyvtárosok számára is hasznos volt, mert kicserélhették tapasztalataikat, és új ismeretekre tettek szert. Különösen fontosak ezek a találkozók a tiszteletdíjas falusi könyvtárosok számára, akik hátrányosabb helyzetben vannak, mint a jobb adottságokkal rendelkező, főfoglalkozású városi könyvtárosok.

Klébersz Mária